

* مردم پیکر پاک شهدا را
بر دست گرفته و با گرداندن آنها در
خیابانهای ملتهب و متلاطم تهران
خونخواری و سفاکی رژیم شاه را
در معرض دید همگان گذاشتند.

* بدون تردید حماسه جاوید
جمعه سرخ ۱۷ شهریور همیشه
و همواره چون آذرخش سرخی
بر تارک انقلاب اسلامی ایران
خواهد درخشید.

۱۷ شهریور

آذرخش سرخی بر تارک انقلاب اسلامی

یکی از نقاط عطف انقلاب اسلامی ایران بشمار
می رود نیز جدای از این روند نمی تواند مورد
بررسی قرار گیرد.

۱۵ خرداد ۴۲ زمینه ساز ۱۷ شهریور ۵۷

نخستین بار امام خمینی با سخنرانی های کوبنده
و آتشین خویش که رژیم شاهنشاهی و آمریکا و
اسرائیل را به مبارزه می طلبید، دمیدن موج عصیان
و مبارزه را در فضای بیجان و سکوت آلود بعد از
رفرم شاه، آغازیدن گرفت. حرکت و جنبش اسلامی
که امام آغازگر آن بود در خرداد ۴۲ با سرکوب شدید

رفتند و «باطلیان» نیز با سرکوب و قتل و ریختن
خون اینان در صدد تثبیت حاکمیت سیاه خویش
برآمدند. اوراق پراکنده تاریخ نمونه هایی از این
دست را فراوان پیش روی ما قرار می دهد نهضت ها،
جنبش ها، قیام ها، و مبارزات خونین مستضعفان بر
علیه مستکبران و بطور کلی نیروهای حق علیه
باطل که فرازهای عمده تاریخ بشری را تشکیل می
دهد جملگی مشمول همین قاعده کلی می شوند.
هر قیامی که توسط سرکوبگران، سرکوب می
شد، بخودی خود مقدمات و زمینه های حرکت و
انقلاب بعدی را فراهم می ساخت و چه بسیار نهضت
ها و انقلابهایی که ریشه و اساس آنرا بایستی در
حرکت های پیش دانست.
واقعه خونین ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ که بدون تردید

سیر جدال حق علیه باطل، مبارزات نیروهای
حق و حق طلب با «اصحاب باطل» و «باطل
اندیشان» در طول تاریخ سخنی های صعوبی و
نزولی بیشماری را در پس گذاشته است. در هر دوره
و مقطعی از دوران زندگی بشر بر روی زمین خاکی
می توان برخورد های این دو جریان را با یکدیگر به
مشاهده و بحث و بررسی گذاشت از قبیل که بعنوان
سمبل و اولین نشانه باطل بر روی زمین هویدا
گشت و با قتل برادرش هابیل سردمدار و جلودار
چنین جریانی گردید و تا اکنون که در جای جای این
کره خاکی بیروان و روندگان راه او به ریختن خون
پاک بیروان هابیل و قلع و قمع ایشان می پردازند.
در هر دوره و عصری شوریدگان بر نظام های
باطل با شورش و عصیان خویش به جنگ باطل

رژیم مواجه شده و ظاهراً به بن بست می‌رسد. ولی انگیزه‌ها و دلایل وجود چنین حرکتی هیچگاه از بین نرفته و چون آتشی در زیر خاکستر همچنان به بقا و دوام خویش ادامه می‌دهد تا بار دیگر و در شرایطی دیگر خاکستر روی آتش پکناری رفته و انقلاب در بعدی دیگر چهره خود را نشان دهد.

همانطوریکه سرکوب شدید تظاهرات مردم مسلمان در ۱۵ خرداد ۴۲ این روز را به روزی حماسه و فراموش ناشدنی و یکی از ایام... تبدیل نمود. ۱۷ شهریور نیز با دارا بودن محورهای تشابه بسیار با ۱۵ خرداد می‌تواند بعنوان «یومی» از «ایام...» و نقطه عطفی در تاریخ انقلاب اسلامی ایران بشمار رود.

نخستین جرقه های انقلاب

مردم مسلمان ایران که ظلم و جور و استبداد حاکم بر جامعه آنها را به ستوه آورده بود و از سوی دیگر سیل اعلامیه‌های آگاهی بخش و نوید دهنده امام که در آن زمان از نجف اشرف به سوی ایران سرازیر بود، نیز به مناسبت‌های مختلف بالا گرفته بود نخستین بار در قم و در اعتراض به درج مقاله‌ای در روزنامه‌ها که در آن به امام خمینی نسبت‌های ناروایی داده شده بود پیاخته و با تظاهراتی که توسط رژیم به خاک و خون کشیده شد، اعتراض خویش را اعلام نمودند. از آن پس مردم شهرهای مختلف ایران یکی پس از دیگری و به بهانه بزرگداشت چهلمین روز شهادت شهدای قبل به پا خاسته و حماسه‌های جاویدانی بوجود آوردند.

کاروان انقلاب در مسیر حرکت خویش لحظه به لحظه و گام به گام پربارها و خروشانتر شده و سنگر به سنگر شاه و امریکا را به عقب می‌راند. از سوی دیگر شاه نیز که نمی‌توانست شاهد نابودی رژیمش باشد در مقابله با این حرکت به اتخاذ تاکتیک‌های گوناگون دست یازید سرکوب خشن و بیرحمانه تظاهرات در مراحل اولیه و کشتار مردم مسلمان در آن مراحل تا زمانیکه رژیم می‌پنداشت میتواند نهضت اسلامی را سرکوب کند، چاره سازترین تاکتیک بود، ولی پس از گذشت مدت زمانی و همراه با اوج گرفتن تظاهرات در گوشه و کنار ایران، رژیم بران شد تا با تعویض کابینه آموزگار و بروی کار آوردن شخصی که در نظر آنان میتوانست تقاضاهای بخشی از مخالفین را برآورده سازد، در نهضت اسلامی تفرقه و جدایی انداخته و آنها را شکست مواجه سازد.

یکی دیگر از سیاستهای رژیم برای بد نام نمودن نهضت اسلامی، انجام دادن اعمال شنیع و غیر انسانی و نسبت دادن آن به انقلابیون بود. از مهمترین این اعمال جنایتکارانه رژیم سفاک پهلوی فاجعه جانسوز آتش زدن سینما رکس آبادان بود که عده بیشماری را در کام خویش کشید. این واقعه بیش از پیش بر خشم و نفرت مردم از رژیم

افزوده و آنچه که در نظر بود باعث بد نامی نهضت اسلامی شود بد نامی و رسوائی رژیم را بدنبال آورد.

پس از چندی آموزگار برکنار شده و شریف امامی که تا امروز در سمت ریاست مجلس سنا انجام وظیفه می‌نمود مامور تشکیل کابینه و رسیدگی به جریانات روز میشود. انتخاب شریف امامی یعنی کسی که بقول خود سیاست «آتشی ملی» را در صدر برنامه‌های خویش قرار داده بود، خطرناکترین تاکتیک بود که رژیم میتوانست بدان توسل جوید. چه وی برای این منظور آمده بود که سیر وقایع را که خارج از کنترل رژیم بود بنحوی با رژیم ارتباط داده و از طریق دادن امتیازاتی نظیر بسته شدن کازینوها و تغییر تاریخ شاهنشاهی رهبری نهضت را دچار تفرقه و شکست سازد. پیرو همین سیاست نماینده‌ای معلوم الحال که تا دیروز سردارخور رژیم داشته و مدح و ثنائی آنرا میگفتند بناگهان انقلابی شده و بیاد دمکراسی و آزادی و از این حرفها افتادند.

تمامی سیاست رژیم براین احساس مبتنی بود

قتل و غارت های بی حد و حساب ماموران شاه به تنگشان آورده بود با اجتمعا در مساجد از تازه ترین وقایع روز مطلع شده و برداشته مبارزات خویش می افزودند. تظاهرات موضعی از گوشه و کنار شهر بالا می گرفت و رژیم همچنان از برخورد قاطع و خشن با روند تظاهرات، از آن نوعی که فطرتاً و خصلتاً دارای آن بود، خودداری می کرد. آنها با امتیاز دادن و عقب نشینی از بعضی مواضع می خواستند سیر وقایع را در کنترل داشته باشند ولی این عقب نشینی‌ها مسلماً دارای حدی بود و رژیم نمی توانست بزیر سوال رفتن والا ترین ارزش‌ها و قدرت هایش را تحمل بنماید.

با اتمام ماه مبارک رمضان برگزاری مراسم عید فطر به بزرگترین تظاهرات مسالمت آمیز در طول تاریخ ایران بدل شد. مردم مسلمان که برای برگزاری مراسم نماز به تپه های قیطریه رفته بودند پس از اتمام نماز عید تحت رهبری روحانیت مبارز به تظاهرات پرداخته و سرتاسر طول خیابان دکتر شریعتی را به دست خیابانهای مرکزی شهر پیچوده و با مشت های گره کرده خویش نخستین بار فریاد

* با اتمام ماه مبارک رمضان برگزاری مراسم عید فطر به بزرگترین تظاهرات مسالمت آمیز در طول تاریخ ایران مبدل شد.

* پس از کشتار خونین ۱۷ شهریور، میدان شهدا، مشهد شهادت بیش از ۴۰۰۰ تن از انقلابیون مسلمان گشت.

«درود بر خمینی» و فریاد «مرگ بر شاه» را در یک تظاهرات مسالمت آمیز سر دادند.

رژیم نیروهای مسلح خویش را برای مقابله با تظاهر کنندگان که به میدان آورده بودند جمع کرده بود و نیروهای ارتشی که عمدتاً روی خوش نیز باشاه واعوان و انصارش نداشتند با دادن گل توسط مردم به آنها عملاً خلع سلاح شده و در تمامی طول مسیر تظاهرات تنها نظاره گر جریان بودند. تظاهرات ۱۳ شهریور مقدمات برگزاری تظاهرات پرشکوه ۱۶ شهریور را فراهم ساخت. در روز پنجشنبه ۱۶ شهریور سیل خروشان مردم در تظاهراتی بی سابقه و با عظمت هرچه تمامتر، خیابانهای تهران را فرا گرفت. مردم برای بار دوم به خیابانها ریختند و از جوار و تنفر خویش را از رژیم پهلوی و حمایت شان را از امام و برقراری حکومت اسلامی اعلام نمودند.

تظاهرات پنجشنبه ۱۶ شهریور از جنبه‌ای دیگر شکست جناح میانه رو نیز بحساب می رفت چه رژیم یا به دست و پا افتادن بیشتر این و آن و کسب «مجوز» اعلام کرده بود که هرگونه تظاهراتی غیر قانونی است و «علناً و روحانیون» هیچگونه راهپیمایی اعلام نکرده‌اند. ولی برگزاری تظاهرات دروق بزیند

که مبارزات را بنوعی تحت کنترل داشته باشد و حتی الامکان آنها را انداختن در کانال‌های انحرافی مثل مبارزات پارلمانی (از نوع آنچه ذکرش رفت) بخود نزدیک نماید ولی تمامی سیاست بازیها و توطئه و کلک‌های آنان با موضعگیری بجای امام خمینی نقش برآب شده و بطور کلی وجود رژیم شاهنشاهی همچنان زیر علامت سوال قرار گرفت. در ای ریان عده‌ای که خود را از سردمدان جریان بحساب می‌آوردند و «احساس رهبری» می‌فرمودند، با تعیین مهلت برای رژیم برای انجام بعضی اصلاحات عملاً آب به آسیاب دشمن ریخته و در جهت «تهدید ضمنی» حاکمیت برآمدند. ولی سیر وقایع خصوصاً پس از انقلاب طشت رسوائی آنها را از بام به زیر افکنده و نشان داد که کدامین خط و جریان در جهت نابودی رژیم حرکت می کرده و کدامین جریان در جهت تثبیت رژیم.

سیر وقایع در رمضان ۵۷

ماه مبارک رمضان به خود سازی مردم مسلمان و ایراد سخنرانی های پرشور توسط روحانیون مبارز گذشت. مردم مسلمان که جنایات دهمشانه رژیم و

در رهبری آن توسط روحانیت فدائیان بار دیگر مشت محکمی بر دهان رژیم بود که آنرا پیش از پیش رسوا نمود.

جمعه سرخ ۱۷ شهریور

«فردا صبح، ۸ صبح، میدان شهدا، شعاری بود که در تظاهرات پنجشنبه نرها و پاره‌ها از سینه پرسوز و خروش امت مسلمان بدر آمده و وعده ملاقات بعدی را برای فردا تعیین کرده بود. شهادت عده‌ای از جوانان مسلمان در میدان زاله سابق در مدتی پیش از آن بیانه‌ای بود تا مراسمی به این مناسبت و در مشهد شهادت ایسان برگزار شود. همزمان با این جریانات سیاست انستی ملی شاه و دارو دسته‌اش نیز به انتهای خطر رسیده و سیاست سرکوب و ترور و قتل عام جا بگرم آن می‌گردد. شاه بر آن شده بود تا با قتل عام مردم در تظاهرات ۱۷ شهریور واقعه‌ای چون ۲۵ خرداد ۴۲ بوجود آورده و مجددا شرایط حقان و دیکتاتوری پهلوسی آن دوران را تکرار نماید.

در حسینگاه جمعه ۱۷ شهریور حکومت نظامی در تهران و ۱۱ شهر دیگر بدست شاه اعلام شده و تظاهرات مردم مسلمان و بی‌خسته تهران در میدان شهدا به خاک خون کشیده می‌شود. ارتش شاهنشاهی نوله تفنگ‌ها و مسلسل‌های خویش را بر روی مردم گشود و هزاران تن را بر زمین اشکند. تفنگ‌هایی که همین دسروز گل‌های اهدایی مردم را در لوله‌های خویش جای داده بود ناگهان جواب آن گل‌ها را با گلوله‌های انشینی داده و سینه مردم را نشانه گرفت.

میدان شهدا، حیایان زاله، شهدای میدان خراسان و تمامی خیابانهای شرقی تهران آلوده شاهد مقاومت و استقامت مشت در برابر گلوله بود. گلوله‌ها از

زمین و هوا بر سر مردم باریدن گرفت و مردم نیز تنها با مشت و فریاد ا... اکبر به استقبال شهادت رفتند. در ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ متجاوز از ۴۰۰۰ تن از امت مسلمان ایران بدست دژخیمان شاه به شهادت رسیده و جاده انقلاب را هموارتر کردند.

گرچه غروب جمعه ۱۷ شهریور فضای یاس و ناامیدی بر اذهان انقلابیون سنگینی کرده و باد فاجعه خرداد ۴۲ را زنده می‌نمود ولی سیر واقعات نشان داد که اینبار ملت برای تحقق خواسته‌هایش هرگز کوتاه نخواهد آمد و انقلاب اسلامی را تا منتهای مسیر خویش همراهی خواهد کرد.

روحیه شهادت طلبی مردم

مهمترین عاملی که در حماسه جاویدان جمعه خونین و اصولا در تمامی روزها و ایام سرنوشته ساز تاریخ انقلاب اسلامی ایران بایستی در نظر گرفت، روحیه شهادت طلبی مردم می‌باشد. بدون تردید فرهنگ شهادت و فلسفه شهادت در راه خدا و اسلام و ایمان و اعتقاد اقشار مختلف مردم و خصوصا جوانان به این باور یکی از دلایل عمده پیروزی انقلاب اسلامی ایران بوده است.

مردم بدون هیچ گونه سلاحی و تنها با مشت‌های خالی و گره کرده و با ندای تکبیر در همه میدانها به جنگ با اهریمنان رفته و پیروزی حق بر باطل را به ارمغان آوردند.

مردم پیکرهای پاک شهدایی که در واقعه ۱۷ شهریور به شهادت رسیده بودند را بر سر گرفته و با گرداندن آنان در خیابانهای ملتهب و متلاطم تهران خو بخواری و سفاکی رژیم شاه را در معرض دید همگان گذاشتند.

از آن پس هر شهیدی در هرکوی و برزنی برجم حمایتی شد برای مداوم و گسترش انقلاب. آغهی بی

که می‌بایست اساس و بنیان رژیم شاهنشاهی را درهم بپسجد. رژیم نیز با قتل عام ۱۷ شهریور چهره و ادعای خویش را نشان داده و بن بست سیاست انستی ملی را اعلام نمود.

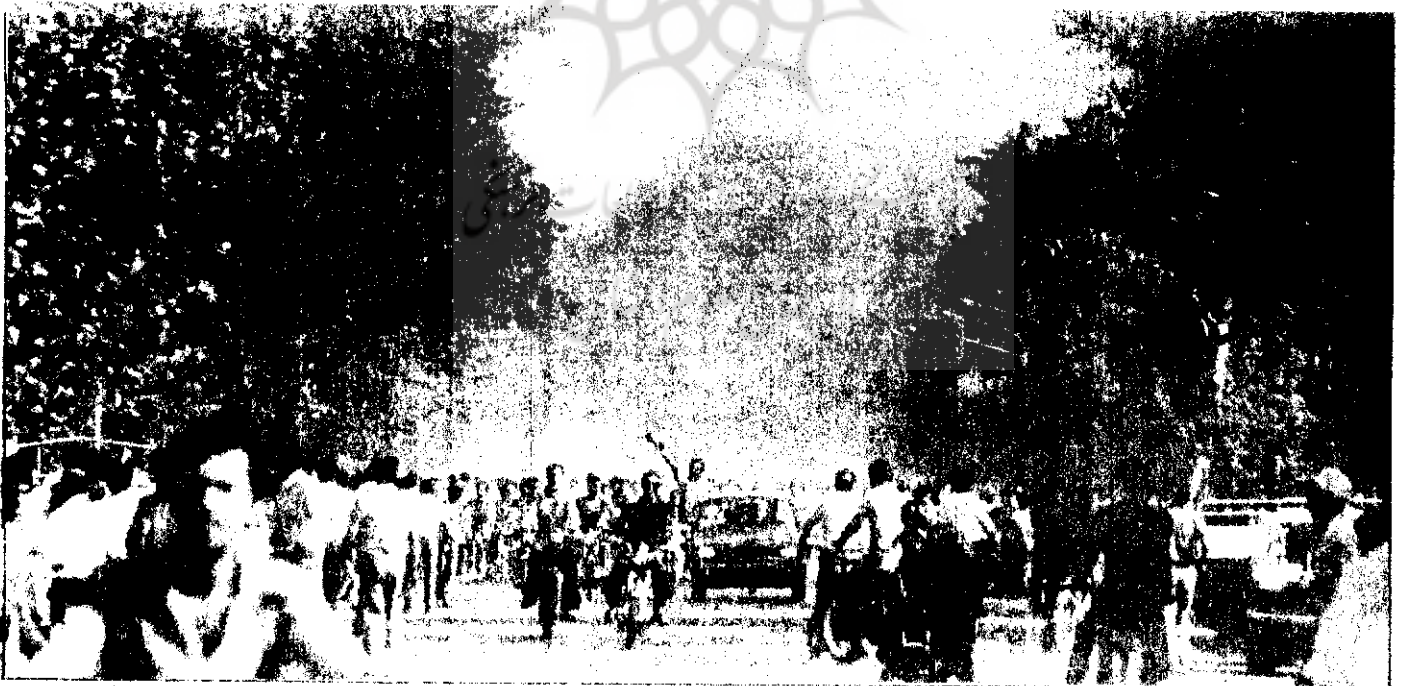
رهبری هشمارانه امام خمینی

در تمامی حرکت‌ها و جنبش‌هایی که بعد از فراندوم «انقلاب سفید» در ایران بوجود آمده است یک محور مشخص و عمده بچشم می‌خورد و آن نقش یک عامل قوی هدایت کننده مردم در جریانات مابوق می‌باشد. امام خمینی با رهبری هشمارانه و با درایت خاص خویش در تمامی مراحل حرکت مردم را جهت داده و آنرا در مسیر صحیح خویش انداختند.

بدون تردید خونهایی که در ۱۷ شهریور بر زمین ریخت برای عقب کشیدن و تعدیل مواضع هر نوع رهبری کافی به نظر می‌رسد ولی امام از آنجا که فریاد کردن و قیام بر علیه رژیم را وظیفه اسلامی می‌دانست هیچگاه از مواضع بحق خویش عدول نکرده و استوار و با برجا و با قاطعیت هرچه تمامتر کاروان انقلاب را از مسیرهای صعب و دشوار عبور داده و سالم و سلامت به سر منزل مقصود رسانید.

مردم نیز با پیروی هرچه تمامتر و با ایمان کامل به رهبری امام هیچگاه از وی دست نکشیده و با اینار جان و مال خویش و اثبات این نکته که در راه انقلاب و امام حاضرند از همه چیزشان بگذرند، بهترین قدم‌ها را در راه پیروزی انقلاب برداشتند.

بدون تردید حماسه جاوید جمعه سرخ ۱۷ شهریور همیشه و همواره چون آذرخش سرخی بر تارک انقلاب اسلامی ایران خواهد درخشید و جنانیت و مظلومیت نهضت اسلامی ایران را در همه قرون و اعصار فریاد خواهد کرد.

جهاد